

CUPRINS

<i>Introducere</i>	11
1. Noțiuni generale privind finanțele publice	13
1.1. Conceptul de finanțe publice	13
1.2. Funcțiile finanțelor publice	16
1.3. Obiectivele politicii privind finanțele publice în România	19
1.4. Documente programatice elaborate de România în calitate de stat membru al Uniunii Europene	20
2. Sectorul guvernamental și finanțele publice	21
2.1. Abordări noi ca urmare a aderării la Uniunea Europeană	21
2.1.1. Sistemul European de conturi – ESA 95	21
2.1.2. Sectorul guvernamental conform ESA 95	22
2.1.3. Criterii pentru clasificarea în administrația publică	23
2.1.4. Unitățile instituționale componente ale administrației publice	24
2.2. Modificări conceptuale privind evaluarea impactului macroeconomic al politicii fiscal-bugetare ca urmare a aderării la UE	27
2.2.1. Sistemul de înregistrare în baza <i>accrual</i>	27
2.2.2. Implicații asupra indicatorilor bugetari	28
2.2.3. Notificarea fiscală	29
2.2.4. Legislația care guvernează implementarea Sistemului European de Conturi	29
3. Bugetul de stat	30
3.1. Rolul și caracteristicile bugetului de stat	30
3.2. Principiile bugetare	31
3.3. Cadrul legal privind bugetul de stat în România	33
3.4. Structura bugetului și echilibrul bugetar	33
3.5. Reguli referitoare la veniturile și cheltuielile bugetare	36
4. Finanțele instituțiilor publice	39
5. Contabilitatea publică	41

6. Procesul bugetar	42
6.1. Cadrul legal în domeniul procesului bugetar în România	42
6.2. Fazele și trăsăturile procesului bugetar	42
6.3. Elaborarea proiectului bugetului de stat	43
6.4. Aprobarea proiectului bugetului de stat	49
6.5. Execuția bugetului de stat	52
6.5.1. Principii și reguli privind execuția bugetară	53
6.5.2. Deschiderea de credite bugetare	54
6.5.3. Monitorizarea periodică exercitată de Ministerul Finanțelor Publice ..	55
6.5.4. Execuția de casă	55
6.6. Rectificarea bugetară	56
6.7. Închiderea execuției bugetare	56
6.8. Încheierea și aprobarea contului de execuție bugetară	58
7. Cheltuielile bugetare	59
7.1. Locul cheltuielilor bugetare în cadrul cheltuielilor publice	59
7.2. Reguli privind cheltuielile bugetare	60
7.3. Clasificarea cheltuielilor publice	62
7.4. Aspecte privind principalele cheltuieli bugetare	65
7.4.1. Cheltuieli pentru protecție socială	65
7.4.2. Finanțarea obiectivelor strategice propriu-zise	67
7.4.3. Cheltuielile publice pentru agricultură	69
7.4.4. Cheltuielile publice pentru finanțarea activității de cercetare-dezvoltare ...	74
7.5. Cheltuielile pentru investiții publice	76
7.6. Indicatori de analiză a cheltuielilor publice	78
8. Bugetele locale	81
8.1. Conceptul de finanțe publice locale	81
8.2. Bugetul local – baza sistemului finanțelor publice locale	83
8.2.1. Principii și reguli privind bugetele locale	84
8.2.2. Veniturile bugetelor locale	85
8.2.3. Cheltuielile bugetelor locale	87
8.2.4. Criterii de echilibrare a bugetelor locale	89
8.3. Procesul bugetar al unităților administrativ-teritoriale și al autorităților administrației publice locale	90
8.3.1. Etapele procesului bugetar în unitățile administrativ-teritoriale	90
8.3.1.1. Elaborarea proiectelor bugetelor locale	92
8.3.1.2. Aprobarea bugetelor locale	92
8.3.1.3. Execuția de casă a bugetelor locale	94
8.3.1.4. Categoriile de venituri și cheltuieli care se prevăd în bugetele proprii ale județelor	95
9. Sistemul fiscal din România	105
9.1. Considerații generale	105
9.2. Consimțirea la impozit – principiul de bază al unui sistem fiscal	106
9.3. Apariția și evoluția sistemului fiscal în România	110

9.4. Structura sistemului fiscal	117
9.4.1. Componenta legislativă	117
9.4.2. Componenta administrativă	118
9.5. Structura impozitelor în sistemul fiscal din România	120
9.5.1. Conceptul de impozit	120
9.5.2. Elementele impozitelor	121
9.5.3. Clasificarea impozitelor	122
9.5.4. Veniturile fiscale	123
9.6. Evaziunea fiscală	125
9.6.1. Formele și aria de manifestare a evaziunii fiscale	125
9.6.2. Cauzele evaziunii fiscale	130
9.6.3. Aspecte ale evaziunii fiscale în România	131
9.6.4. Combaterea evaziunii fiscale	132
9.6.5. Cooperarea dintre state pentru prevenirea evaziunii și fraudei fiscale internaționale	132
10. Impozitele directe	135
10.1. Aspecte generale	135
10.2. Impozitul pe profit	135
10.2.1. Categoriile de contribuabili definite de lege	136
10.2.2. Categoriile exceptate de la plata impozitului pe profit	136
10.2.3. Cota de impunere a profitului	138
10.2.4. Determinarea profitului impozabil	139
10.2.5. Amortizarea mijloacelor fixe din punct de vedere fiscal	147
10.2.6. Plata impozitului pe profit	150
10.2.7. Depunerea declarațiilor fiscale pentru impozitul pe profit	152
10.2.8. Sancțiuni privind neplata la termen a impozitului pe profit	152
10.2.9. Aspecte fiscale internaționale privind impozitul pe profit	152
10.3. Impozitul pe dividende	153
10.4. Impozitul pe veniturile microîntreprinderilor	154
10.5. Impozitul pe reprezentanțe	155
10.6. Impozitul pe venit	156
10.6.1. Elementele de bază ale impunerii veniturilor	156
10.6.2. Reguli de impozitare specifice categoriilor de venituri	159
10.6.2.1. Venituri din activități independente	159
10.6.2.2. Venituri din salarii	164
10.6.2.3. Veniturile din cedarea folosinței bunurilor	169
10.6.2.4. Venituri din investiții	170
10.6.2.5. Veniturile din pensii	173
10.6.2.6. Veniturile din activități agricole	173
10.6.2.7. Veniturile din premii și din jocuri de noroc	174
10.6.2.8. Venituri din alte surse	175
10.6.3. Impozitul pe transferul proprietăților imobiliare din patrimoniul personal	175
10.6.4. Reguli generale privind impunerea veniturilor	181
10.6.5. Reguli privind asocierile fără personalitate juridică	183
10.6.6. Aspecte fiscale internaționale privind impozitul pe venit	183
10.6.7. Impozitarea veniturilor obținute din România de persoane fizice și juridice nerezidente	185

11. Impozite și taxe locale	192
11.1. Categoriile de impozite și taxe	193
11.1.1. Impozitul pe clădiri	193
11.1.2. Impozitul pe teren	196
11.1.3. Taxa asupra mijloacelor de transport	199
11.1.4. Taxe pentru eliberarea certificatelor, avizelor și autorizațiilor	201
11.1.5. Taxa pentru folosirea mijloacelor de reclamă și publicitate	203
11.1.6. Impozitul pe spectacole	204
11.1.7. Taxa hotelieră	206
11.1.8. Taxe speciale	207
11.1.9. Alte taxe locale	207
11.1.10. Impozitul pe profit la regiile autonome din subordinea consiliilor locale și a consiliilor județene	208
11.1.11. Taxele judiciare de timbru	208
11.1.12. Taxe extrajudiciare de timbru	208
11.2. Scutiri și facilități	209
11.2.1. Scutiri și facilități pentru persoanele fizice	209
11.2.2. Scutiri și facilități pentru persoanele juridice	210
11.2.3. Scutiri și facilități stabilite de consiliile locale	211
11.3. Organe de control pentru impozite locale	211
11.4. Declarațiile de impunere pentru impozite locale	211
11.5. Majorarea impozitelor și taxelor locale	212
11.6. Hotărârile consiliilor locale și județene privind impozitele și taxele locale	212
11.7. Indexarea impozitelor și taxelor locale	212
11.8. Accesul la informații privind impozitele și taxele locale	212
11.9. Depunerea declarațiilor de către persoanele juridice	212
11.10. Controlul și colectarea impozitelor și taxelor locale	212
12. Impozite indirecte	213
12.1. Sistemul impozitelor indirecte	213
12.2. Taxa pe valoarea adăugată	214
12.2.1. Operațiuni impozabile	214
12.2.2. Operațiuni scutite	223
12.2.3. Determinarea bazei de impozitare	229
12.2.4. Cotele de impozitare	231
12.2.5. Faptul generator și exigibilitatea	232
12.2.6. Persoana obligată la plata taxei pentru operațiunile taxabile din România	234
12.2.7. Obligațiile persoanelor înregistrate ca plătitori de taxă pe valoarea adăugată	235
12.2.8. Regimul special de scutire de taxă pentru întreprinderile mici	238
12.2.9. Reprezentantul fiscal al persoanei impozabile stabilite în străinătate	238
12.2.10. Sediul permanent al persoanei impozabile stabilite în străinătate	239
12.2.11. Taxa pe valoarea adăugată deductibilă	239
12.3. Accizele	242
12.3.1. Scurt istoric al introducerii accizelor în România	242
12.3.2. Rolul accizelor în formarea resurselor bugetare	244

12.3.3. Caracteristicile accizelor	245
12.3.4. Antrepoziția fiscală și deplasarea intracomunitară a produselor supuse accizelor	249
12.4. Taxele vamale	257
12.4.1. Istoricul taxelor vamale	257
12.4.2. Funcțiile și clasificarea taxelor vamale	258
12.4.3. Politica vamală – rolul și importanța acesteia	262
12.4.4. Tariful vamal de import al României	263
12.4.5. Evaluarea mărfurilor în vamă	266
12.4.6. Înlesniri fiscale în zonele libere – formă de promovare a comerțului ..	267
13. Administrarea fiscală	271
13.1. Locul administrației fiscale în cadrul sistemului fiscal	271
13.2. Funcțiile administrației fiscale	272
13.2.1. Înregistrarea fiscală a contribuabililor și evidența acestora	273
13.2.2. Așezarea impozitelor și tratarea declarațiilor fiscale	275
13.2.3. Colectarea creanțelor bugetare	278
13.2.4. Asistența pentru contribuabili	294
13.2.5. Controlul fiscal sau inspecția fiscală	299
13.2.5.1 Tipuri de control fiscal	300
13.2.5.2. Criterii de structurare a controlului fiscal	302
13.2.5.3. Proceduri specifice controlului fiscal	303
13.2.5.4. Controlul fiscal în condițiile Pieței unice europene	307
13.2.5.5. Latura calitativă a controlului fiscal – obiectiv strategic ..	308
13.2.5.6. Orientarea spre combaterea fermă a evaziunii fiscale	309
13.2.6. Contenciosul administrativ	311
14. Bugetul Uniunii Europene	312
14.1. Finanțele publice și construcția europeană	312
14.2. Principalele prevederi ale legislației comunitare în domeniul sistemului bugetar aplicabil bugetului general al Uniunii Europene	313
14.3. Sistemul resurselor proprii	316
14.4. Cheltuielile bugetului comunitar	321
14.5. Fondurile Structurale și Fondul de Coeziune	324
14.6. Procesul bugetar comunitar	329
14.7. Implicații bugetare ale procesului de aderare a României la Uniunea Europeană	333
15. Datoria publică	334
15.1. Noțiuni generale	334
15.2. Contractarea împrumuturilor de stat și emiterea garanțiilor de stat	338
15.3. Rambursarea datoriei publice	350
15.4. Gestionarea datoriei publice interne	354
15.5. Gestionarea datoriei publice externe	366
15.6. Garanțiile de stat pentru împrumuturi interne	373
15.7. Garanțiile de stat pentru împrumuturi externe	379
15.8. Administrarea și înregistrarea datoriei publice și a garanțiilor de stat	385
15.9. Factori care influențează evoluția volumului datoriei publice	388

16. Trezoreria finanțelor publice	389
16.1. Funcțiile generale ale trezoreriei în finanțele publice moderne	389
16.2. Necesitatea și premisele înființării trezoreriei finanțelor publice în România	390
16.3. Modul de organizare și funcționare a trezoreriei finanțelor publice și atribuțiile acesteia	391
16.4. Rolul trezoreriei în finanțarea deficitului bugetar	393
17. Instituții financiare internaționale	394
17.1. Fondul Monetar Internațional (FMI)	394
17.2. Banca Centrală Europeană (BCE)	397
17.3. Bănci internaționale de dezvoltare	398
17.4. Fondul Internațional pentru Dezvoltare Agricolă (FIDA)	400
17.5. Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD)	401
17.6. Banca Europeană de Investiții (BEI)	403
17.7. Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei (BDCE)	404
17.8. Banca pentru Comerț și Dezvoltare a Mării Negre (BCDMN)	405
17.9. Banca Reglementelor Internaționale (BRI)	406
<i>Teste-grilă (modele)</i>	407
<i>Bibliografie</i>	411

© Editura Fundației *România de Mâine*, 2009

Editură acreditată de Ministerul Educației, Cercetării și Inovării
prin Consiliul Național al Cercetării Științifice din Învățământul Superior.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

DASCĂLU, ELENA-DOINA

Finanțe publice / Elena-Doina Dascălu, Dan Radu Rușanu. – Ed. a 2-a, rev.
și adăug. – București, Editura Fundației *România de Mâine*, 2009

Bibliogr.

ISBN: 978-973-163-492-0

I. Rușanu, Dan Radu

336.13(075.8)

Reproducerea integrală sau fragmentară, prin orice formă
și prin orice mijloace tehnice,
este strict interzisă și se pedepsește conform legii.

*Răspunderea pentru conținutul și originalitatea textului revine exclusiv
autorului/autorilor.*

Redactor: Constantin FLOREA
Tehnoredactare: Marcela OLARU
Coperta: Cornelia PRODAN

Bun de tipar: 16.11.2009; Coli tipar: 25,75
Format: 16/70×100

Editura Fundației *România de Mâine*
Bulevardul Timișoara nr.58, București, Sector 6
Tel./Fax: 021/444.20.91; www.spiruharet.ro
e-mail: editurafrm@yahoo.com